

Ο Μισέλ Φερί στο Φεστιβάλ Ecofilms της Ρόδου

Η θλιμμένη Ινδία του Λουί Μαλ

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΡΟΥΖΑΚΗ

Αρκούν οι τίτλοι από κάποιες ταινίες του Λουί Μαλ για να θυμηθούμε μερικές από τις σημαντικότερες στιγμές του ευρωπαϊκού κινηματογράφου: «Ασανσέρ για δολοφόνους», «Οι Ερασιτές», «Η Ζαζί στο μετρό», «Μοιραίο Πάθος», «Ο Μιλού τον Μάν».

Το Σάββατο 28 και την Κυριακή 29 Ιουνίου όσοι βρεθούν στην Ρόδο και στο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου και Εικαστικών Τεχνών Ecofilms θα έχουν την ευκαιρία να δουν ένα ακριβοθώρητο αριστούργημα του Γάλλου κινηματογραφιστή, σεναριογράφου και παραγωγού. Είναι το «L'Inde fantôme» («Η Ινδία φάντασμα»), κινηματογραφικό οδοιπορικό 378 λεπτών του σκηνοθέτη στην Ινδία, σ' αυτήν τη σχεδόν άγνωστη και κρυμμένη, από τις δυτικές προκαταλήψεις, χώρα. Με την ευκαιρία του αφιερώματος του Φεστιβάλ στο έργο του Λουί Μαλ (1932-1995) έρχεται στην Ελλάδα ο Μισέλ Φερί, σκηνοθέτης, ηθοποιός, σεναριογράφος και στενός συνεργάτης του Λουί Μαλ.

Στη συζήτηση που είχαμε μαζί του θυμήθηκε τον χαρισματικό Γάλλο σκηνοθέτη - υπήρξε βοηθός του στις ταινίες «Ο Μιλού τον Μάν», «Μοιραίο Πάθος» κ.ά. - τη συνεργασία του με τον Ερίκ Ρομέρ και δεν έκρυψε την αμπαξία του για τον σύγχρονο γαλλικό κινηματογράφο.

Το 1967 την εποχή που ο Μαλ ταξίδεψε με προτροπή του υπουργού Εξωτερικών της Γαλλίας στην Ινδία για να γυρίσει το ντοκιμαντέρ, ο Μισέλ Φερί ήταν μικρό παιδί. Αργότερα κατανόησε πλήρως τη σημασία του. Το ενδιαφέρον του Μαλ δεν επηρεάστηκε από τη χίπιγκ επιφανειακή μανία των Δυτικών εκείνων των χρόνων για την Ινδία. Η ματιά του είναι ανελέητη. Απεικονίζει τη φτώχεια και την εξαθλίωση, τον θρησκευτικό και κοινωνικό διχασμό της χώρας, την αγριότητα της καθημερινής ζωής, τον σιούφειο αγώνα των Ινδών για την επιβίωση, μέσα από αλλόκοτες και σουρεαλιστικές εικόνες: ένα σμήνος από όρνεα ξεκοιλιάζει έναν βίσωνα, ένας άντρας σπρώχνει μια ραπτομηχανή στη μέση μιας ερειπωμένης λεωφόρου, κάποιιο προσκυντής σέρνουν μανιασμένα ένα βαγόνι γεμάτο κληρικούς. «Ήταν η εποχή που οι άνθρωποι είχαν αρχίσει να ενδιαφέρονται ζωηρά για τις κουλτούρες άλλων χωρών», λέει ο Μισέλ Φερί. «Η απρόβλεπτη προσέγγιση και το εθνο-

Σκηνή από το ντοκιμαντέρ του Μαλ «Η Ινδία φάντασμα» (1967). Καθόλου επηρεασμένος από τη χίπιγκ μανία της εποχής για τη χώρα, ο σκηνοθέτης έριξε μίαν ανελέητη ματιά στην εξαθλίωση, τον θρησκευτικό διχασμό και τον αγώνα των κατοίκων της για επιβίωση

Ο Λουί Μαλ (στη φωτογραφία) ενδιαφερόταν ακόμα και για τον μικρότερο ρόλο σε κάθε ταινία. «Πίστευε ότι στο σινεμά δεν υπάρχει κακός ηθοποιός αλλά κακός σκηνοθέτης», μας λέει ο Μισέλ Φερί

Το ακριβοθώρητο ντοκιμαντέρ «L'Inde fantôme» θα προβληθεί στο σμαραγδένιο νησί (28, 29 Ιουνίου). Έρχεται να το παρουσιάσεις, όπως και όλο το αφιέρωμα στον μεγάλο Γάλλο δημιουργό, ο στενός συνεργάτης του στις ταινίες-σταθμούς «Ο Μιλού τον Μάν» και «Μοιραίο Πάθος»

γραφικό ενδιαφέρον του Μαλ ενεργοποιήθηκε και από τις απόψεις του κορυφαίου εθνολόγου Κλοντ Λεβί Στρος, όπως καταγράφονται στο βιβλίο του «Οι θλιμμένοι Τροπικοί». Πρόκειται για το ντοκιμαντέρ ενός δημιουργού που θέτει διαρκώς ερωτήματα, αμφισβητεί την πραγματικότητα αλλά την ίδια στιγμή ανακαλύπτει και τον εαυτό του.

Πίστευε στους ηθοποιούς

Ο Φερί συναντήθηκε πρώτη φορά με τον Λουί Μαλ στα τέλη της δεκαετίας του '80. «Αν θυμάμαι καλά, ήταν μεταξύ του 1986 και του '87» λέει. «Αμέσως γοητεύτηκε από την ελευθερία της σκέψης του. Απέφευγε να ασκεί κριτική στους άλλους, όχι φυσικά επειδή δεν είχε άποψη. Μ' έναν μαγικό τρόπο προσέδιδε σε κάθε χαρακτήρα μίαν αίσθηση μοναδικότητας. Η κινηματογραφική οπτική του ήταν εξαιρετική και εμπνευσμένη. Ενδιαφερόταν ακόμα και για τον μικρότερο ρόλο σε κάθε ταινία. Αντιλούσε με διαφορετικό τρόπο τον καλύτε-

ρο εαυτό κάθε ηθοποιού. Από ορισμένους έπαιρνε ό,τι ήθελε με την πρώτη λήψη και από άλλους με την εικοστή. Εκτιζε με εξαντλητική υπομονή κομμάτι κομμάτι τον χαρακτήρα. Δεν πίστευε τυχαία ότι στο σινεμά δεν υπάρχει κακός ηθοποιός αλλά κακός σκηνοθέτης. Και νομίζω ότι είχε δίκιο. Γιατί ακόμα κι αν ένας ηθοποιός είναι μέτριος ή κακός, οφείλεις να τον σκηνοθετήσεις και να τον εντάξεις στο φιλμ άψογα».

Στον «Μιλού τον Μάν», ο Λουί Μαλ προσέγγισε το επαναστατικό κλίμα της εξέγερσης του '68 μ' έναν τρόπο που κανένας σκηνοθέτης δεν το είχε κάνει. Με απaráμιλλη φρεσκάδα και σουρεαλιστική διάθεση, δεν αναβίωσε το πνεύμα του παρισινού Μάν μέσα από τα οδοφράγματα αλλά από την καθημερινότητα μιας οικογένειας στη γαλλική εξοχή, που σμίγει για να κηδέψει τη μητέρα του κεντρικού ήρωα, ενός εξαιρετικού Μισέλ Πικολί. Ο Μισέλ Φερί ήταν εκεί, στο πλευρό του σκηνοθέτη. Θυμάται την αναρχική διάθεση και το

ευφορικό κλίμα, τα γέλια και την ένταση των γυρισμάτων και λέει: «Δημιούργησε ένα φιλμ πολλών επιπέδων, αξιοθαύμαστης αρμονίας, απλότητας και με εξαιρετική αίσθηση του χιούμορ. Δεν μπορείς να μη θαυμάσεις τη λεπταίσθητη ειρωνεία του, ιδίως τις στιγμές που οι ήρωες συζητάνε λέγοντας ότι πρέπει να είναι ελεύθεροι και να μη δουλεύουν, στη σκιά του θανάτου της μητέρας του κεντρικού ήρωα».

Ο Ρομέρ; Αντιδραστικός

Από τον Μαλ δεν αργούμε να φτάσουμε στον Ερίκ Ρομέρ. Ο Μισέλ Φερί συνεργάστηκε στενά μαζί του, καθώς και με τους επίσης σπουδαίους σκηνοθέτες Ανιέτοκα Χόλαντ, Παρίς Λεκόντ και Ρομάν Πολάνσκι. Στην ταινία του Ρομέρ «Η Πολίν στη πλαζ» ο Φερί έκανε, μάλιστα, και την τελευταία του εμφάνιση ως ηθοποιός.

Αν και εκτιμά το σινεμά του, μιλά διατακτικά για τις απόψεις του. «Λατρεύω τη λιτότητα και την οπτική του, αλλά θεωρώ την προσέγγιση που έκανε στη Γαλλική Επανάσταση στο φιλμ «Η Αγγλίδα και ο Δούκας» αντιδραστική και συντηρητική».

Πάντως, η σχέση του Φερί με το σινεμά ήταν μοιραία και προδιαγεγραμμένη. Γεννήθηκε κυριολεκτικά στα κινηματογραφικά πλατό. Η μητέρα του ήταν έγκυος σε εκείνον ό-

Ο Μισέλ Φερί λατρεύει τον Μαλ, αλλά βρίσκει τον Ερίκ Ρομέρ, με τον οποίο επίσης έχει συνεργαστεί, «αντιδραστικό». Τουλάχιστον στην ταινία «Η Αγγλίδα και ο Δούκας»

ταν πήγε το 1966 στην Ιρλανδία να συναντήσει τον πατέρα του, που δούλευε στην παραγωγή της ταινίας του Τζον Γκίλερμεν «The Blue Max» - πολεμικό φιλμ με την Ούρσουλα Αντρες και τον Τζέιμς Μέισον. Εκεί την «έπιασαν οι πόνοι» και γέννησε τον μικρό Μισέλ.

Η πρώτη του μεγάλη αγάπη, πάντως, δεν ήταν το σινεμά αλλά το τέχνις. «Διαπίστωσα ότι ο κόσμος του τέχνις δεν ήταν τόσο συναρπαστικός και στράφηκα στην ηθοποιία. Απογοητεύτηκα όμως ξανά, όταν κατάλαβα ότι δεν μπορείς να έχεις τον απόλυτο έλεγχο της υποκριτικής στο σινεμά». Γύρισε, πάντως, και δικές του ταινίες. Ντοκιμαντέρ, ταινίες μυθοπλασίας («Hantises», «Aller Simple pour Manhattan» κ.ά.), τηλεοπτικές σειρές με κοινωνικές, οικολογικές και πολιτικές προεκτάσεις. ■

